

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa, 11-06-2020 r.

Adam Bodnar

VII.602.13.2014. JZ

**Pan
Jacek Czaputowicz
Minister Spraw Zagranicznych**

e-PUAP

Szanowny Panie Ministrze,

Rzecznik Praw Obywatelskich monitoruje kwestię organizowania wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, szczególnie w kontekście zagwarantowania konstytucyjnych praw wyborczych w trudnym czasie walki z wirusem COVID-19. **W kontekście zbliżających się wyborów zarządzonych na dzień 28 czerwca 2020 roku, chciałbym zwrócić szczególną uwagę Pana Ministra na problematykę głosowania polskich wyborców, którzy przebywają za granicą.** Skłaniają mnie do tego liczne otrzymywane skargi i sygnały płynące od obywateli, a także analiza stanu prawnego.

Z dużą uwagą zapoznałem się z listą obwodów przedstawioną w załączniku do rozporządzenia Ministra Spraw Zagranicznych z dnia 8 czerwca 2020 r. w sprawie utworzenia obwodów głosowania w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w 2020 roku (Dz. U. poz. 1014, dalej jako: rozporządzenie) w kontekście rozwiązań przewidzianych w ustawie z dnia 2 czerwca 2020 r. o szczególnych zasadach organizacji wyborów powszechnych na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych w 2020 r. z możliwością głosowania korespondencyjnego (Dz. U. poz. 979, dalej jako: ustawa).

Podkreślenia wymaga przywrócenie w ustawie możliwości oddawania głosu korespondencyjnie przez wyborców poza granicami kraju. W wielu państwach, jak wynika z przepisów rozporządzenia, będzie to jedyna forma udziału tej grupy wyborców w głosowaniu, bowiem nie przewiduje się utworzenia lokali wyborczych w ustanowionych tam obwodach głosowania.

Pragnę podkreślić, że ostatni raz polscy wyborcy przebywający poza granicami kraju mogli głosować korespondencyjnie w wyborach powszechnych w 2015 roku, a więc blisko 5 lat temu, następnie procedura ta została przez ustawodawcę m.in. dla tej grupy wyborców zlikwidowana (wbrew protestom m.in. Rzecznika Praw Obywatelskich)¹. Z zaniepokojeniem pragnę podkreślić, że termin na zgłoszenie zamiaru głosowania korespondencyjnego właściwemu konsulowi jest bardzo krótki – wyborca powinien to uczynić najpóźniej do dnia 15 czerwca 2020 r. (a więc zaledwie kilka dni po opublikowaniu rozporządzenia). **Ogromną wagę ma więc pilne poinformowanie jak największej grupy uprawnionych o możliwości skorzystania z procedury głosowania korespondencyjnego i szczegółowych wymogach, jakie należy w tym celu wypełnić.** W sytuacji, gdy na terytorium danego państwa jest to jedyna możliwość udziału w głosowaniu, informacja taka ma wręcz kluczowe znaczenie dla gwarantowania faktycznej realizacji praw wyborczych.

Niezbędne jest również sformułowanie i możliwie szerokie upowszechnianie precyzyjnej, jasnej informacji na temat bezpiecznego i w pełni skutecznego oddawania głosu - postępowania wyborcy głosującego korespondencyjnie (w tym podkreślenie wymogów formalnych dotyczących m.in. wypełnienia i podpisania oświadczenia o osobistym i tajnym oddaniu głosu na karcie do głosowania, czy konieczności zaklejenia kopert itp.). Będę bardzo zobowiązany za pilne podjęcie przez Pana Ministra jak najszerszej zakrojonych działań w tym zakresie.

Pragnę w tym miejscu przypomnieć również moje obawy (przedstawione m.in. w toku prac legislacyjnych w Senacie RP), czy wskazany w ustawie (art. 6 ust. 2) graniczny termin wysłania przez konsula pakietu wyborczego do wyborcy, który zgłosił zamiar głosowania korespondencyjnego za granicą, nie jest zbyt późny, szczególnie mając na

---

¹ Ustawą z dnia 11 stycznia 2018 r. o zmianie niektórych ustaw w celu zwiększania udziału obywateli w procesie wybierania, funkcjonowania i kontrolowania niektórych organów publicznych (Dz. U. poz. 130).

uwadze różnorodne utrudnienia komunikacyjne związane z epidemią koronawirusa. Tymczasem konieczne jest umożliwienie uzyskania pakietu przez wyborcę w terminie, który umożliwi mu w praktyce oddanie głosu i przesłanie (we własnym zakresie) koperty zwrotnej. Dlatego, w moim przekonaniu, sprawą o ogromnej doniosłości jest możliwie najwcześniejsze podejmowanie przez konsulów skutecznych działań, tak aby pakiet dotarł jak najszybciej do wyborcy i dysponował on odpowiednim czasem na dalszą realizację procedury głosowania korespondencyjnego.

W szerszym kontekście zagwarantowania wyborcom polskim poza granicami kraju możliwości skorzystania z ich konstytucyjnych praw wyborczych, uprzejmie proszę również Pana Ministra o informację o państwach, w których w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych na dzień 28 czerwca 2020 roku nie odbędzie się głosowanie (zarówno głosowanie korespondencyjne, jak i w lokalach wyborczych) i o szacunkowej liczbie zamieszkujących w nich polskich obywateli.

Mając na względzie powyższe, działając w oparciu o art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2020 r. poz. 627), zwracam się do Pana Ministra z uprzejmą prośbą o uwzględnienie powyższych uwag, a także podjęcie, w granicach posiadanych kompetencji, wszelkich dodatkowych działań mających na celu zagwarantowanie praw wyborczych polskim obywatelom przebywającym poza granicami w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych w trudnym czasie walki z koronawirusem.

Łączę wyrazy szacunku

Adam Bodnar

Rzecznik Praw Obywatelskich

/-podpisano elektronicznie/